

DE TWEEDE WERELDOORLOG

In 1933 kwam Adolf Hitler aan de macht in Duitsland. Aan het einde van de jaren '30 viel Hitler Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije binnen en maakte deze landen deel van het Duitse Rijk. Toen hij in september 1939 Polen binnen viel, verklaarden het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk Hitler de oorlog. De Tweede Wereldoorlog was begonnen.

NEDERLAND AANGEVALLEN

In 1940 veroverde Hitler nog meer Europese landen zoals Denemarken en Noorwegen. Op 10 mei viel het Duitse leger Nederland aan. Het Nederlandse leger was niet sterk genoeg en moest zich na vijf dagen overgeven. Vanaf dat moment was Nederland 'bezet' door Duitsland. Ook België, Luxemburg en Frankrijk werden door Duitsland veroverd. Duitsland had nu in bijna heel West-Europa de macht.

DE BEZETTING

In Nederland en andere West-Europese landen leek de bezetting in het begin mee te vallen. Het leven ging zo gewoon mogelijk door. Al snel werden er echter door de bezetter maatregelen genomen. Zo kwam er bijvoorbeeld rantsoenering, eten en brandstof gingen op de bon, en werden Nederlandse mannen opgeroepen voor arbeidsdienst in Duitsland. Joodse burgers werden het hardst getroffen. Onmiddellijk na de Duitse inval werden discriminerende wetten aangenomen. Joodse ambtenaren werden ontslagen en de bewegingsvrijheid van de Joodse bevolking werd ingeperkt. Al snel volgden nog extreme maatregelen en begon de deportatie van de Joden naar concentratie- en vernietigingskampen. Naar schatting werden 102.000 Joodse Nederlanders door de nazi's vermoord.

DE GEALLIEERDEN

In Europa vocht alleen het Verenigd Koninkrijk nog tegen Hitler. De Verenigde Staten wilden aanvankelijk niet bij de oorlog betrokken raken. Op 7 december 1941 bombardeerde Japan, een bondgenoot van Duitsland, de Amerikaanse legerbasis Pearl Harbor. Hierop verklaarde Amerika de oorlog aan Japan en Duitsland. Ook de Sovjet-Unie werd een bondgenoot van het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten nadat Duitsland in 1941 het land was binnengevallen. Alle landen die samen tegen Duitsland, Japan en Italië vochten werden de geallieerden genoemd.

D-DAY

In het oosten van Europa vocht de Sovjet-Unie al sinds 1941 tegen Duitsland. Op 6 juni 1944 begon de invasie van Normandië door de westelijke geallieerden. De geallieerde troepen, waaronder zich voornamelijk Amerikaanse, Britse, Canadese en Franse militairen bevonden, versloegen daar de Duitse troepen. Vanuit Normandië wisten de geallieerde troepen steeds meer gebied terug te veroveren. Op 3 en 4 september werden Brussel en Antwerpen bevrijd. Een paar dagen later bereikten de militairen de Nederlandse grens.

OPERATIE MARKET GARDEN

In september 1944 werd door de Britse veldmaarschalk Montgomery een plan uitgewerkt om via Nederland Duitsland binnen te vallen. Dit plan gaf hij de codenaam 'Market Garden'. Het plan bestond uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel heette 'Market'. Voor dit onderdeel werden er meer dan 35.000 luchtlandingstroepen bij belangrijke bruggen (over de Maas, Waal en Rijn) tussen Eindhoven en Arnhem gedropt om deze bezet te houden. Het tweede onderdeel, genaamd 'Garden', was een codewoord voor de opmars van het Britse grondleger. Zij zouden zich via de weg vanuit België langs alle bruggen naar Arnhem verplaatsen om de luchtlandingstroepen te helpen. Daarna konden ze vanuit Arnhem makkelijk doorstoten naar de rest van Nederland en Duitsland. De bruggen rond Eindhoven en Nijmegen werden veroverd, maar na dagen van gevechten moesten de Britse troepen bij Arnhem terugtrekken. De brug kwam terug in Duitse handen en Operatie Market Garden was mislukt.

DE HONGERWINTER

Het mislukken van Operatie Market Garden betekende dat West- en Noord-Nederland niet vóór de winter van 1944 bevrijd werd. Deze winter was zeer streng en door de oorlog was er niet genoeg brandstof om de huizen te verwarmen en onvoldoende voedsel om te eten. Eten per trein naar dit gebied brengen werd verboden door de bezetter. Heel veel mensen liepen daarom dagelijks van dorp naar dorp op zoek naar voedsel. In de winter van 1944 stierven 20.000 Nederlandse burgers door de tekorten. Deze periode kreeg al snel de naam 'Hongerwinter'.

VREDE

Tegen eind maart konden, na het grote Rijnlandoffensief, Nederlandse gebieden ten noorden van de Rijn bevrijd worden. Nederland werd toen stukje voor beetje bevrijd, maar pas in mei 1945 lukte het de geallieerden om Duitsland helemaal te verslaan. Ook in Nederland gaven de Duitse troepen zich toen over. Het westen en noorden van Nederland waren eindelijk bevrijd. Pas nu kon de wederopbouw van heel Nederland beginnen.

MEER INFORMATIE?

Meer weten over Operatie Market Garden of de Slag om Arnhem? Bekijk dan ook onze andere factsheets!

Alles te weten komen over deze geschiedenis? Bezoek dan het Airborne Museum Hartenstein in Oosterbeek of Airborne at the Bridge in Arnhem